

จากมอสโคว์สู่สวนโมกข์

เมื่อปลายเดือนพฤษภาคมผมได้รับเชิญไปพูดเรื่อง “แนวทางความร่วมมือทางการแพทย์ระหว่างตะวันออกกับตะวันตก” ในการประชุมแพทย์นานาชาติเพื่อป้องกันสงครามนิวเคลียร์ที่กรุงมอสโคว์ กลับมาถึงวันที่ ๓ มิถุนายน พอวันที่ ๖ มิถุนายน ก็เดินทางไปสวนโมกขพลารามงานที่สวนโมกข์เกี่ยวเนื่องด้วยปาฐกถา**ปารยสารประจำปี** ซึ่งปีนี้ท่านอาจารย์พุทธทาสรับอาราธนาแสดงในหัวข้อ “ชาวพุทธรุ่นใหม่กับสังคมในอนาคต” และเขาได้ขอให้ผมเป็นผู้กล่าวแนะนำองค์ปาฐก

ท่านอาจารย์พุทธทาสซึ่งเพิ่งฟื้นจากเบาหวาน แสดงธรรมมิกถาเสีย ๓ ชั่วโมงครึ่งรวดโดยไม่ดื่มน้ำเลยและเสียงไม่ตก วันรุ่งขึ้นท่านยังพาข้ามไปคูสวนโมกข์นานาชาติ และสนทนากัน ณ ที่นั่นอีก

ที่อยากจะกล่าวในประเด็นจากมอสโคว์ถึงสวนโมกข์ก็คือที่มอสโคว์ได้มีการพูดกันมากว่ามนุษย์ขัดแย้งกันมากจนนำมาสู่การเผชิญหน้ากันด้วยอาวุธนิวเคลียร์อันมีฤทธิ์ร้ายแรงที่จะทำลายคนหมดทั้งโลก **ถ้ามนุษยชาติจะอยู่รอดได้ต้องการวิถีคิดใหม่** โดยการอ้างถึงคำของอัลเบิร์ต ไอนสไตน์ ซึ่งกล่าวไว้ว่า “There is a need for substantially **new manner of thinking**, if mankind is to survive” ผู้เข้าร่วมประชุมก็จับเอาคำของไอนสไตน์มาพูดกันมากกว่า **“มนุษย์ต้องการวิถีคิดใหม่ ๆ”** แต่ไอนสไตน์ก็ได้บอกไว้ว่าวิถีคิดใหม่คืออะไร และผู้ที่มาประชุมก็ยังคั่นกันไม่พบว่า วิถีคิดใหม่ทำอย่างไรกัน นอกจากรู้ว่าวิถีคิดแบบเก่า นั้นมันไม่ถูกต้อง มันทำให้ยุ่งและวิกฤตกันไปหมดทั้งโลก

ผมเองนั้นคิดอยู่ว่าเรื่องวิถีคิดใหม่นี้พระพุทธเจ้าท่านสอนไว้ตั้งกว่า ๒,๕๐๐ ปีมาแล้ว เมื่อไปสวนโมกข์ก็พอดีท่านอาจารย์พุทธทาสเทศน์ตรงกับเรื่องนี้ ที่จริงท่านพูดมานานแล้วว่า การศึกษาในโลกนี้มันเรียนความรู้ต่าง ๆ กันมากมาย แต่เรื่องที่สำคัญที่สุดกลับไม่ได้เรียน คือเรื่องการจัดความเห็นแก่ตัว เมื่อไปทำอะไรเข้าก็ทำด้วยความเห็นแก่ตัว เมื่อมีความรู้มากขึ้นได้ความเห็นแก่ตัวมันก็ออกฤทธิ์ได้มากขึ้น โลกก็ขัดแย้งและยุ่งมากขึ้นจนวิกฤต การศึกษาจะต้องให้เข้าใจว่ามนุษย์ประกอบด้วยชั้น ๕ และชั้น ๕ ไม่ใช่ตัวตน ให้เข้าใจ (ปัญญา) จนถอดถอนจากความยึดมั่นในตัวตนลงได้

นี่แหละวิถีคิดใหม่ คือถอนความคิดเดิมซึ่งยึดมั่นในตัวตนออก เกิดความคิดใหม่ ซึ่งปราศจากตัวตน จึงเป็นปัญญาที่แท้ และความคิดแบบนี้แหละจึงจะระงับความขัดแย้งและสงครามนิวเคลียร์ได้

พระเวทิวะสี